

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי

מתוך "דרך ישרה" מסכת עירובין

פרשת בהר בחקותי דפים נא ~ נו

דרך ישרה תמצית הדף

סוף דף נא

*מנין לאלפים. *עיקר בפת ורגל.

א. מנין ילפינן דתחום שבת הוי אלפים אמה 1. שבו איש תחתיו אלו ארבע אמות, ואל יצא איש ממקומו ילפינן בגז"ש דהיינו אלפים אמה. 2. מקום אשר ינוס. 3. גבול עיר אשר ינוס. 4. מחוץ לגבול העיר. 5. ומדותם מחוץ לעיר אלפים בערי הלויים.

ב. אמרינן במשנה לר"מ רק עני ולר"י אף לעשיר, ביאור המח' אליבא דרב נחמן דקסבר עיקר עירוב בפת 1. פליגי בשביתתי במקומי, לר"מ עיקר עירוב בפת ולר"י עיקר עירוב ברגל ולכן אף עשיר. 2. שביתתי במקום פלוני, לכו"ע מהני רק בעני. 3. זו שאמרו העני מערב ברגליו, ר"מ קאמר לה וקאי על אינו מכיר. 4. אמרו מערבין בפת להקל, רבי יהודה קאמר לה, ומייתי דהלכתא כר"י ואליבא דר"נ דתניא כוותיה.

ג. מחלוקת ר"מ ורבי יהודה אליבא דרב חסדא דקסבר עיקר עירוב ברגל 1. פליגי במקום פלוני אי מהני אף לעשיר. 2. שביתתי במקומי לכו"ע מהני גם בעשיר, כיון דעיקר עירוב ברגל. 3. זו שאמרו, ר"מ קאמר לה וקאי על מי שבא בדרך וחשכה לו. 4. אמרו מערבין בפת להקל על העשיר שלא יצא וערב ברגליו אתיא כדברי הכל, ואמרינן דאפילו שהשובת במקומו יש לו ארבע אמות בנוסף על האלפים אמה והנותן את עירובו אין לו ד"א נוספות, מיהו נחשב להקל מכיון שאינו נצרך לטרוח ולצאת.

סוף דף נב

*החזירו חבירו. *חמר גמל. *יצא לחוץ. הדרן!

א. מי שיצא ללכת לעיר אחרת והחזירו חבירו לר"י הוא מותר ללכת וכל בני העיר אסורין וטעמא כיון שהחזיק בדרך קנה עירוב, ולרבי יוסי בר"י יכול ללכת אפילו אם אמר לו חבירו לין פה. ופלוגתייהו 1. לרבה לכו"ע צריך לומר, ופליגי האם בעינן להחזיק. 2. לרב יוסף לכו"ע צריך להחזיק ופליגי האם צריך לומר, ולכן אע"פ שמוחזק. והא דמהני אם יצא מהבית וחזר, לרב יוסף אתי כרבי יוסי בר"י לומר וא"צ מקום פלוני, ולרבה אתי כרבי יהודה ומשום דהחזיק בדרך. ב. היכן אמרינן לר"מ דהוי חמר גמל 1. בספק עירב ספק לא עירב. 2. אף היכא דודאי לא עירב

כמו הכא, וטעמא משום דהיה לו לערב.

ג. דין מי שיצא חוץ לתחום 1. לת"ק אף אם יצא אמה לא יכנס. 2. לרבי אליעזר ביצא שתיים יכנס אם עקר חדא, יצא שתיים לא יכנס בעקר תרתני, ואפילו באמה לא יכנס במודד. 3. לפי אחרים הולכים בתר רובו, ולכן אם רק רובו בפנים יכנס. 4. החשיך חוץ לתחום, לת"ק אפילו באמה אחת לא יכנס, ולר"ש אף בט"ז אמות יכנס כיון שאין המשוחות ממצין את המדות מפני טועי המדה.

הלכן עלך פרק רביעי!
פרק חמישי – כילד מעברין

סדרה נג

*רב ושמואל. *רבי אושעיא. *לשון חכמה. *בני יהודה. *ר"י בן חנניא.

א. מחלוקות רב ושמואל 1. במשנתנו מעברין או מאברין, ואגב זה מייתי למחלוקות רב ושמואל, לרבי יוחנן עם רבי אושעיא, ולבני יהודה וגליל וצורת הלימוד. 2. במערת המכפלה, האם היו שני בתים זה לפנים מזה או בית ועליה. 3. האם נמרוד מכונה אמרפל על שאמר והפיל לכבשן האש, או שנתכנה נמרוד על שהמריד. 4. ויקם מלך חדש האם חדש ממש או שנתחדשו גזירותיו.

ב. רבי אושעיא 1. רבי יוחנן גדל אצלו י"ח ימים ולמד במשנתנו מאברין באלף, ולמד לב וחכמת כל אחד מתלמידיו. 2. ישבו אצלו ארבע באמה, ואצל ר"א בן שמוע ישבו ששה באמה. 3. ר' אושעיא בדורו היה כר"מ בדורו, שחבריו לא יכלו לעמוד על סוף דעתו. 4. לבן של ראשונים כגון רבי אושעיא כפתח אולם, אחרונים כהיכל, ואנן כמחט סדקית, סיכתא בגודא לגמרא, אצבע בקירא לסברא, אצבע בבור לשכחה.

ג. לשון חכמה 1. אמתו של רבי רימזה את ישיבת התלמידים ע"י מילוי וריקון החבית. 2. עשו לי שור במשפט ואושפיזא. 3. אתריגו לפחמין ועשו מגידי בעלטה. 4. רבי אילעאי עלץ בנערה אהרונית והנעירתו, וזו אשה או מסכתא. 5. רבי אבהו הנגיב למפיבשת.

ד. מעלת בני יהודה לעומת בני גליל 1. דייקי לישנא והניחו סימנין. 2. גמרי מחד רבה. 3. גלו מסכתא כגון דוד לעומת שאול, ושאלום מהי גירסת מעברין ועכוזו.

ה. מי נצחו את רבי יהושע בן חנניה 1. אשה, שביום השלישי הקדיחה תבשילה לכן לא סיים ואמר שכבר סעד, ואמרה לו והרי אכלת פת ושמא הנחת פאה על הראשונים. 2. תינוקת, שעבר בשדה כבושה ואמרה לו ליסטים שכמותך כבשוה. 3. תינוק, שאמר לו זו דרך קצרה וארוכה ולבסוף ראה שמקיפין אותה גנות ופרדסין, ונשקו ואמר אשריכם ישראל.

סדרה נד

*לימוד בקול. *מעלת התורה ונמשלה. *לשים עצמו. *צורת הלימוד.

א. הפסוקים שלמדנו מהם שיש ללמוד בקול 1. ברוריה בעטה בתלמיד שלמד בלחישה ואמרה לו ערוכה בכל ושמורה, וכן בעטה בר"י הגלילי כיון שלא אמר באיזו ללוד. 2. היה תלמיד ששכח תלמודו אחר ג' שנים כיון שלמד בלחש. 3. חיים הם למוציאיהם וקרינן למוציאיהם בפה. 4. שמחה לאיש במענה פיו. 5. יכוננו יחד על שפתיך. 6. קרוב אליך בפיך ובלבבך. 7. ארשת שפתיו בל מנעת.

ב. מעלת התורה 1. יש לחטוף ולשנות כיון שהעוה"ז דומה להילולא. 2. אם יש לך היטב לך שאין

בשאל תענוג ואין למות התמהמה. 3. התורה מועילה לליווי, חש בראשו, גרוננו, מעיו, עצמותיו, לכל גופו. 4. התורה היא סם שמועיל לכל הגוף.

ג. כיצד על האדם לשים את עצמו כדי שיתקומו בו ד"ת. 1. כענק רפה שאינו נראה תמיד. 2. כערוגה שהכל דשין בה. 3. כבושם שהכל מתבשמין בו. 4. לוחות אבן, לחייו כמו אבן שאינה נמחית בכדי לחזור, ובלוחות הראשונות מה שלמדו לא שכחו, לולי שנשברו לא שלטה מלכות על ישראל. 5. הסדר: ממדבר מתנה שצריך לשים את עצמו כמו מדבר שהכל דשין בו, ואח"כ התורה ניתנת לו במתנה ונחלו אל ועולה לגדולה, ואם מגיס לבו ה' משפילו ואם חזר בו הקב"ה מגביהו. 6. יש לשים עצמו כחיה שדורסת או מסרחת ואוכלת, ואז תלמודו מתקיים וה' עושה לו סעודה בעצמו.

ד. למה נמשלו ד"ת. 1. כתאנה שתמיד אדם שמוצא בה טעם. 2. כמו אילה שחביבה על בועלה בכל שעה. 3. יעלת חן, שמעלה חן על לומדיה. 4. דד שתמיד יש בו חלב, ובאהבתה תשגה תמיד.

ה. צורת הלימוד. 1. מהפסוק על צייד הרמאי ילפינן שמי שלא חוזר לא הועיל, או שרק ע"י חזרה זוכרים. 2. העושה תורתו חבילות חבילות מתמעט והקובץ על יד ירבה, ויש רבנן שעוברים על זה. 3. משה לימד את אהרן ואת בניו והזקנים ואת עמ"י, נמצא שהיה ביד כולם לבסוף פעמים וק"ו להדיוט. 4. שיעור הלימוד עד שילמדנו שנאמר ולמדה את בני"י, ואפילו ארבע מאות פעמים כדאשכחן גבי רבי פרידא. 5. התורה נקנית בסימנים שנאמר שימה בפיהם וגרסינן סימנה, הציבי לך ציונים, ומודע לבניה תקרא. 6. התורה אינה בשמים ולא מעבר לים, ואם היתה אז היו צריכים ללכת אחריה. 7. התורה לא מצויה בגאותנים, בגסי הרוח, ובסחרנים ותגרנים.

סוף דף נה

*כיצד מעברין. *עיר כקשת. *מצטרף לעיר. *צריפים.

א. כיצד מעברין את הערים, ומאי קמ"ל. 1. ארוכה כמות שהיא, וקמ"ל אף דאריכא וקטינא דלא מרבעים בארכה אלא כמלבן. 2. עושים זוויות לעגולה, אבל לא למרובעת שאינה בריבוע עולם. 3. רחבה מצד א', יש להשוותה. 4. בית יוצא מצד אחד משוים וכן שני בתים, וקמ"ל אפילו משני רוחות. 5. עשויה כקשת או גאם, רואין כאילו מלאה בתים.

ב. עיבור עיר העשויה כקשת. 1. אם בין שני ראשיה פחות מד' אלפים אמה מודדין מן היתר ואם לאו מהקשת, משא"כ חומת עיר שנפרצה ששיעורה קמ"א אמה ושליש כיון דהויא משתי רוחות, וקמ"ל אף דלא דחיקא תשמישיהו. 2. בין יתר לקשת פליגי אי רק אלפים או אף יותר, וה"נ מסתברא כיון שיכול לחזור דרך הבתים.

ג. מה מתעברין עם העיר. 1. נפש שיש בה ארבע אמות על ד"א. 2. גשר. 3. קבר. 4. ביכ"נ. 5. בית ע"ז. 6. אורוות. 7. אוצרות. 8. בורגנין, ובכולם אם יש בהם בית דירה. 9. בית בים, שראוי לפנות כלים. 10. שלש מחיצות בלי תיקרה, ובעי בשתי מחיצות ותקרה. 11. מערה שיש בית על גבה.

ד. לא מצטרפין לעיר. 1. נפש פרוצה. 2. ברשויות דלעיל אם אין בהם בית דירה. 3. בור שיח ומערה. 4. גדר. 5. שובך. 6. בית שבספינה.

ה. צריפין ודירין 1. מודדין לצריפין מפתח בתיקה, ואם יש בהם שלש חצירות של שני בתים הוקבעו, ואין להביא ראיה מהמדבר דמכיון שהיה על פי ה' נחשב לקבוע. 2. אין בנותיהם שלהם משום שאין להם מרחצאות או שמרגישים זה בזה בטבילה, ואיכא בינייהו שיש נהר סמוך דטובלת בו. 3. אסור לת"ח לגור בעיר שאיו בה ירק, והא דאמרינן שמרבין את הזבל וכופפין את הקומה ומעוורים זהו בתומי וכרתי וכן עלים של צנון הם רעים. 4. עיר שיש בה מעלות ומורדות, אדם ובהמה שבה מוקינים בחצי ימיהם.

סדרה נו

*תקופה. *מגרש רביע.

א. תקופה 1. יש לרבע את העיר לפי ריבוע העולם, והמדידה על פי עגלה בצפון הרקיע ועקרב בדרום, וי"א דאפשר לפי מקום השקיעה דבתמוז הוא בקצה הצפון ובטבת בקצה הדרום ודחי שאינו מדוייק. 2. תקופת ניסן נופלת באחד מרבעי היום, תקופת תמוז בשעה אחד ומחצה או שבע ומחצה, תקופת תשרי בשלש או בתשע שעות, ותקופת טבת בארבע ומחצה או בעשר ומחצה. 3. הזמן שבין תקופה לתקופה תשעים ואחד יום ושבע שעות ומחצה, ותקופה מושכת מחברתה חצי שעה במזלות. 4. נפל במזל צדק, בניסן משבר האילנות, ובטבת מיבש זרעים, אם מולד הלבנה היה במזל לבנה או צדק.

ב. בריבוע העיר מרבע את העיר ואח"כ מרבע את התחומין בטבלה של אלפים מהקרן, נמצא שעיר של אלפים משתכרת אלף ומאתים אמה לכל רוח, ואמרינן דתחום ערי הלויים אלפים ומגרש אלף וזהו רביע וקשיא דהוי פלגא. ומתרצינן 1. עיר עגולה שהיא אלפים שהעיר כולל התחומין ל"ו אלפי אמות, והמגרש תשעה אלפים דהו רביע. 2. בעיר אלף על אלף והתחומין והקרנות הו כ"ד אלפים והמגרש ששת אלפים. 3. לרב אשי בכל גודל של העיר, וקאמר דהוי רביע של התחומין ללא הקרנות. 4. לרבינא קאי על רביע מהקרנות לבדם.

סדרה נו

*נותנים קרפף. *כפרים משולשין.

א. נותנים קרפף לעיר, לר"מ מתחילים למדוד אלפים אמה רק אחרי הקרפף ולחכמים נאמר קרפף רק לאחד בין שתי עיירות, ואז נותנים לפי רב הונא קרפף לכל עיירה רק לחבר בין שתי הערים, ולר"ה ולחייא בר רב נותנים רק קרפף אחד. והשמועות 1. אמרו קרפף בין שתי עיירות, ולרב הונא קאמר תורת קרפף. 2. נותן לכל עיירה שבעים אמה ושירים אתי כר"ה, ודחי דאתי כר"מ, וצריכא ר"מ לאשמועינן דשתי עיירות מקבלות קרפף אחד אף דדחיקא, וכן שאף לעיר אחת נותנין קרפף. 3. נותנים קמ"א אמה דווקא בכפרים משולשין, ודחי דרואין כאילו האמצעי ביניהם והם משולשין אז דינם כאחד.

ב. כפרים המשולשין 1. רואין אם מטיל אמצעי ביניהם ואין ביניהם קמ"א ושליש מצטרפין וחשיבי כאחד. 2. בין חיצון לאמצעי אסור שיהא יותר מאלפים, ואף דבין יתר לקשת מהני טפי מאלפים התם איכא בתים. 3. בין חיצון לחיצון אם נכנס באמצע מצטרף אפילו בארבעת אלפים, ושונה מקשת דבעינן פחות מארבעת אלפים כיון דהכא אפשר למלאות.

שאלות לחזרה ושינון

- ב. מה' ר"מ ורבי יהודה אליבא דר"נ דעיקר עירוב בפת (4)
 ג. מה' ר"מ ורבי יהודה אליבא דר"ח דעיקר עירוב ברגל (4)
 ד. א דף נב
- א. המח' במי שיצא ללכת לעיר אחרת והוחזר, ובמאי פליגי (2)
 ב. היכן אמרינן דהוי חמר גמול לפי ר"מ (2)
 ג. דין מי שיצא מחוץ לתחום (4) הדרין!
 ד. * פרק חמישי- כיצד מעברין *
 א. א דף נג
- א. מחלוקת רב ושמואל (4)
 ב. סוגיית רבי אושעיא (4)
 ג. לשון חכמה (5)
 ד. מעלת בני יהודה לעומת בני גליל (3)
 ה. מי נצחו את ר"י בן חנניה (3)
 א. א דף נד
- א. הפסוקים שמהם ילפינן שיש ללמוד בקול (4)
- ב. מעלת התורה (4)
 ג. כיצד ישים את עצמו ע"מ שדברי תורה יתקיימו בו (6)
 ד. הדברים שד"ת נמשלו אליהם (4)
 ה. סדר הלימוד (7)
 א. א דף נה
- א. כיצד מעברין את הערים ומאי קמ"ל (5)
 ב. עיבור עיר העשויה כקשת (2)
 ג. מה מתעבר עם העיר (11)
 ד. מה לא מצטרף לעיר (6)
 ה. צריפין ודיורין (4)
 א. א דף נו
- א. סוגיית התקופה (4)
 ב. אמרינן דמגרש הלויים הוי רביע מתחומה, והתירוצים (4)
 א. א דף נז
- א. המח' בקרפף בין שתי עיירות, והשמועות (3)
 ב. השמועות בכפרים המשולשין (3)

יצא לאור בס"ד בסדרת "דרך ישרה" מסכתות:

<p>מנחות </p> <p>חולין </p> <p>בכורות עם הקדמות ומושגים </p> <p>ערכין-תמורה </p> <p>כריתות-מעילה </p> <p>נדה </p> <p>וכן הלאה, כסדר ה'דף היומני'</p>	<p>בבא קמא </p> <p>בבא מציעא </p> <p>בבא בתרא א-ב </p> <p>סנהדרין א-ב עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המוסכתא. </p> <p>מכות שבועות </p> <p>עבודה זרה הוריות עם מחורדין בפ"ך </p> <p>זבחים </p>	<p>ברכות עם מחורדין בפ"ך. </p> <p>שבת מהדורה חדשה. </p> <p>עירובין </p> <p>סוכה </p> <p>מגילה-פורים עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א </p> <p>גיטין </p> <p>קידושין - עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא </p>
--	---	--

ציתן להשיג בטלפון 03-6168653 מחיר כל חוברת על הש"ס: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

<p>נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות. בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.</p> <p>עתיים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.</p>	<p>שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.</p> <p>קיצור חודים מנוקד ומסודר.</p> <p>קיצור אלשין רות</p> <p>קיצור אלשין אסתר</p> <p>קיצור אלשין איכה</p> <p>בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.</p>	<p>באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.</p> <p>איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשונן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.</p> <p>הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.</p>
--	--	--

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~30~

המערכת